Ses Olayları

Cevap Anahtarı · Kısa Çözümler

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 **a) ünlü düşmesi b) ünlü daralması c) ünsüz benzeşmesi ç) ünsüz yumuşaması**
Sert "k" sesinden sonra gelen "d", "t"ye dönüşmüştür; "k" ünlüden önce "ğ" olmuştur.

2 **A) oğlu**
"Oğul" sözcüğü "-u" ekini alınca ikinci hecedeki "u" düşmüştür.

3 **B) kanadı**
"Kanat" sözcüğü ünlüyle başlayan ek alınca "t" ünsüzü "d"ye dönüşmüştür.

4 **Y – D – Y – D**
Ulama yazıda gösterilmez; tek heceli "top" sözcüğü yumuşamaz (topu); "dıştan" biçiminde sertleşme vardır.

5 **a) ağzı b) anlıyor c) ağaca ç) kitapçı**
a) ünlü düşmesi, b) ünlü daralması, c) ünsüz yumuşaması, ç) ünsüz benzeşmesi

6 **D) başlıyor**
"Başla-" fiili "-yor" ekini alınca "a" ünlüsü "ı"ya dönüşmüştür.

7 **E) gitti**
"Git-di" → "gitti": sert "t" sesinden sonra gelen "d" sertleşmiştir.

8 **kuş uçtu → ku-şuç-tu / dal eğildi → da-le-ğil-di**
Ünsüzle biten sözcükten sonra ünlüyle başlayan sözcük gelince ünsüz okumada sonraki heceye bağlanır.

9 **E) evde**
"Ev-de": "v" sert bir ünsüz olmadığı için ek değişmemiştir; diğerlerinde ünlü düşmesi, ünsüz benzeşmesi, ünsüz yumuşaması ve ünlü daralması vardır.

10 **C) mektubu**
"Mektup" sözcüğü "-u" ekini alınca "p" ünsüzü "b"ye dönüşmüştür.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 **D) Ünlü düşmesi**
"Ağacın, dibinde, kitabını" ünsüz yumuşaması; "başlıyorduk" ünlü daralması; "toprakta" ünsüz benzeşmesi; "kitabını açar" okunurken ulama örneğidir. Ünlü düşmesine örnek yoktur.

12 **"yol üstünde" → yo-lüs-tün-de**
"Yol" sözcüğü ünsüzle bitmiş, "üstünde" ünlüyle başlamıştır; okurken "l" sesi sonraki ünlüye bağlanır.

13 **B) alnı – bağrı**
"Alın → alnı" ve "bağır → bağrı" sözcüklerinin ikisinde de ikinci hecedeki dar ünlü düşmüştür.

14 **A) Mehmet'e**
Özel adlarda ünsüz yumuşaması okunuşta olsa da yazıda gösterilmez: Mehmet'e.

15 **B) Fiilin son sesinin geniş ünlü (a, e) olmaması**
Ünlü daralması yalnızca "-a, -e" ile biten fiillerde olur; "oku-" fiili dar ünlü "u" ile biter.

16 **a) şehri – ünlü düşmesi b) rengi – ünsüz yumuşaması c) omzu – ünlü düşmesi ç) kaybı – ünlü düşmesi ve ünsüz yumuşaması**
"Kayıp" sözcüğünde hem "ı" düşer hem de "p" sesi "b"ye dönüşür.

17 **A) Kuşlar göl kıyısına indi.**
Mutfakta, sokaktan, anlattı, kitapçıdan sözcüklerinde sertleşme vardır; ilk cümlede yoktur.

18 **E) kahvaltı**
"Kahve altı" birleşirken "e" ünlüsü düşerek "kahvaltı" olmuştur.

19 **a) topu – yok b) ucu – var c) saçı – yok ç) derdi – var**
Uç → ucu, dert → derdi gibi bazı tek heceli sözcükler yumuşar.

20 **D) topu**
"Top" tek heceli olduğu için yumuşamaz; diğerlerinde "p, ç, k, t" sesleri "b, c, g, d" olmuştur.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 **C) I ve II**
I: gönlü (düşme), ağacın ve dibinde (yumuşama). II: oğlu (düşme), kitabını (yumuşama). III ve IV'te ünlü düşmesi yoktur.

22 **B) Ünsüz yumuşaması**

"sokakta" ünsüz benzeşmesi; "izliyor, söylüyordu" ünlü daralması; "akşam olunca, evin önünde" ulama örneğidir. Ünsüz yumuşamasına uğramış sözcük yoktur.

23 **Ünlü düşmesi: gönlüm (gönül) / Ünsüz yumuşaması: ağacın (ağaç), dibinde (dip), gidiyor (git-) / Ünlü daralması: bekliyor (bekle-)**

"Git-" fiili "-iyor" ekini alınca "t" sesi "d"ye dönüşür.

24 **E) isimler**

"İsim-ler" ünsüzle başlayan ek aldığı için ünlü düşmez; diğerlerinde ünlü düşmesi vardır.

25 **C) diyecek**

"De-" fiili "-yecek" ekini alınca "e" ünlüsü "i"ye daralmıştır; burada "-yor" eki yoktur.

26 **D) kaybı**

"Kayıp → kaybı": hem "ı" düşmüş hem "p" sesi "b"ye dönüşmüştür.

27 **Örnek: Kardeşim kitapçıdan aldığı romanı sokakta bekliyor. → Benzeşme: kitapçıdan, sokakta / Daralma: bekliyor**

Daralma için "-a, -e" ile biten bir fiil "-yor" ekiyle kullanılmalıdır.

28 **A) "Kırlarda bu yıl da bahar gecikti"**

Diğer dizelerde "bir akşam, kış uykusundan, dal ucunda, yol ağlar" gibi ulamalar vardır; ilk dizede ünsüzle biten bir sözcükten sonra ünlüyle başlayan sözcük gelmez.

29 **A) Sözcüklerin anlamını tamamen değiştirir.**

Ses olayları sözcüğün sesini değiştirir, anlamını değiştirmez.

30 **C) III**

"Dış-dan → dıştan" sözcüğünde yumuşama değil, ünsüz benzeşmesi (sertleşme) vardır.